

Aleksandar Mihalyi **ARCANGELO
CORELLI (1653-1713)**

© 2011
Sof Gábor

Ako bi se danas netko po prvi puta informirao o Arcangelu Corelliju (Fusignano 1653. - Rim 1713.) ponukan njegovom obljetnicom, bio bi zasigurno zdvojan brojnim paradoksima. Krenimo pretpostavljenim redom zapažanja. Prvo, prema značaju koji mu muzikolozi daju opus mu je ne razmjerno malen. Nadalje, suvremenici su, ako ne egzaltirano onda barem s uzbuđenjem, veličali njegovu inventivnost i originalnost, a slušamo njegov jednostavni idiom koji je u viskom postotku predvidljiv - gotovo barokna matrica! Prije nego nastavimo s paradoksima, podsjetimo se da neke skladatelje cijenimo zbog bogate invencije a druge kao inovatore, odnosno one koji su uvodili red i postavljali standarde, te omogućili započinjanje novog razdoblja. Do respektiranja od mnogih učenih i senzibiliziranih suvremenika Corelli je došao radeći podjednako uporno i uspješno kao skladatelj, violinist, učitelj i voditelj/dirigent ansambala dulji niz godina - na glasu su bili visoko postavljeni standardi i kruta disciplina! S postupnim uspjehom te slavom došlo je i prihvaćanje idioma. Corellijeva je veličina, pojednostavljeno gledano iz današnje perspektive, u činjenici da je prepoznao mane i prednosti glazbe svoga vremena te do detalja osmislio glazbene forme, stilski ih precizno definirao i u tu svrhu usavršio instrumentalnu tehniku usredotočivši se, ipak, samo na solo i trio sonate op. 1-5, te "Concerte grosse" op. 6. Navedeno je podjednako odgovaralo potrebama skladatelja i slušateljstva odnosno društvenim konvencijama vremena. Za skladatelje su one bile, s jedne strane, lako uporabljive, a s druge, inicirale pravu provalu inventivnosti. Naime, do tada je gotova svaka regija njegovala lokalno znane ili onetljive značajke.

Preuzimanje Corellijevih skladateljskih postupaka i glazbene logike od suvremenika, omogućilo je generacijama koje su dolazile daljnji razvoj i konstituiranje zapadnog glazbenog kanona. Pojava svojevrsnog glazbenog standarda nije bila samo kreativna već i, što je ne manje važno, prilika za stjecanje šire popularnosti i priznanja. To je bilo omogućeno i zamahom u tiskarstvu, što je Corelli također rabio kao nespornu sastavnicu svojih aktivnosti. Za života je višekratno izdavao svoje partiture u Rimu i diljem Europe. Kada tome dodamo velik broj vodećih europskih protagonista glazbenog života koji je kontinuirano posjećivao koncerte održavane pod Corellievim vodstvom u palači kardinala Ottobonia i skladateljeve brojne, a kasnije poznate učenike (primjerice Francesco Geminiani i Pietro Locatelli), možemo zaključiti da je bilo prisutno sve što je potrebno za strelovit uspjeh: talent, novac, dostupnost partitura diljem kontinenta, prijazna i osoba koja imponira. Danas bi se zaključilo: sjajan marketing! Dodajmo da je ovako prezentiranoj slavi pridonijela svojim trajanjem vodeća Corellijeva pozicija u glazbenom životu Rima - oko 30 godina.

Kad se u ovom kontekstu spomene "detaljno osmišljeno", misli se ponajprije na organizaciju stavaka i definiranje njihovog karaktera. Potom, tu je Corellijev iznimni osjećaj za ravnotežu (u kontrapunktskom smislu), pri čemu su u instrumentaciji iznimne ekonomičnosti svi efekti dolazili do maksimalnog izražaja. Dinamičke oznake postaju važnom i bilježenom značajkom (što do tada nije bila praksa) - čuveni je efekt i ushit izazivala Corellieva "terasasta dinamika" ili ostanatni udari. Normativno definirana trajanja stavaka i

djela, do kojih se indirektno došlo, uvela su red (pozornost) i među slušateljstvom. Trajanja su bila indirektno primjerena društvenom životu, odnosno njihovoj očekivanoj koncentraciji. Naime, slušatelj je tek trebalo privući na dulje koncentrirano slušanje instrumentalne glazbe, koja će nakon baroka i klasike dovesti do duljih simfonija XIX. i XX. stoljeća. Slična će se evolucija događati i sa glazbalima - njihovom konstrukcijom i zvukom. Razvitak forme (ponajprije kad je riječ o *concertu grossu*) nakon Corellijeve nastavljen je u Veneciji ponajprije djelovanjem Albinonija i Vivaldija, te razvijanjem solističkog koncerta.

Preslušavanjem diskografije, koja imponira brojnošću, mogli smo konstatirati kao rijetko kada takvu količinu izvrsnih tumačenja i solidnih snimaka. Za preporuku su svakako novije snimke, ali unatoč iznimno kvalitetnoj diskografiji za svih šest opusa i ovdje nailazimo na zanimljiv paradoks koji je prisutan u sadašnjim tumačenjima Corellijevih partitura. Naime, najnovija istraživanja uredno vođenih dokumenta vezanih za izvođačku praksu u Rimu toga doba, jer su se koncerti održavali pod pokroviteljstvom kardinala Ottobonija (Corellievog mecene), svjedoče o postojanju prakse udvostručenja ili dubliranja s puhačkim instrumentima u instrumentalnim djelima koja je skladao i dirigirao Corelli. Kako je navedeno obilno dokumentirano, dosadašnje je ignoriranje nejasno. Jedinu dostupnu snimku sa primjenom ove prakse načinio je Federic Maria Sardelli (koji je i sam muzikolog) s ansamblom na čijem je čelu još od 1999. godine. Budući da je ova nadahnuta snimka dočeka bezrezervnim

aklamacijama (dobila je i Grammyja) i postavila visoke interpretativne i zvukovne standarde, najvjerojatnije je to i razlog opreznosti potonjih ansambala i dirigenata te pridržavanja uhodane prakse s isključivo gudačkim ansamblima. Sardelli je, tako, snimio prvu cjelovitu izvedbu Corellijevih dvanaest "Concerta grossa" kojima se uspješno pokušava rekonstruirati točan glazbeno-povijesni kontekst u kojem su djela nastala i doživjela uspjeh. Snimka zaslužuje strogu preporuku!

Svi su paradoksi opisani kako bi se današnjem slušatelju, pred kojim je podastrta bogata ponuda barokne i potonje glazbe, ukratko pojasnili značaj, veličina i vrsnoća Arcangela Corellija, koji su teže uočljivi isključivom slušanjem glazbe, a u povodu ovogodišnjeg obilježavanja tristote godine od njegove smrti.

Preporučena diskografija Arcangela Corellija :

Concerti Grossi op. VI; Modo Antiquo, F.M. Sardelli

Ⓢ Tactus TC 650308

Concerti Grossi op. VI; The Avison Ensemble, P. Beznosiuk

Ⓢ Linn SACD CKD411

Concerti Grossi op. VI; Ensemble 415, C. Banchini

Ⓢ Harmonia Mundi HMG501406/07

12 Sonata op. V; S. Montanari, Accademia Bizantina, O. Danton

Ⓢ Arts 477248 (2 SACD-a)

Arcangelo Corelli - Complete Edition; Musica Amphion, P.J. Belder

Ⓢ Brilliant Classics 94112 (10 CD)